



4. Keskmise vanusega punahirv (5,5–6,5aastane)

Välimiku tundemärgid. Eelmise vanuserühmaga võrreldes on näha, et hirv hakkab massi kasvutama. Kael muutub massiivsemaks, teatavast küpsusest annab tunnistust juba ka märgatavam lakk. Siiski ei ole veel tegu "tõsisel vanuses" pulliga – ta hoiab pead endiselt seljast kõrgemal ja kael on võrdlemisi püstine.

Oletus vanuse kohta: 5–6aastane viiendate või kuuendate sarvedega loom.

Tähelepanu! Sellises vanuses hirvepullid osalevad juba aktiivselt mõirgamisel, nad on nn kannupoisid ehk satelliidid, kes on jooksuaja nähtavate ja kuuldavate ilmingute juures kõige aktiivsemad. Paraku ei pääse nad veel õieti ligi hirvelehmale, kes valib välja tõeliselt küpse ja tugevama isase. Ent **jooksuaja aktiivsuse tõttu kütitakse selles vanuses hirvi ekslikult kõige sagedamini.** Jahimees näeb, et hirv on aktiivne ja mõirgab, tema sarved näivad üsna

küpsed (näiteks on sarved võrdlemisi pikad, hargnenud, harude otsad on valged ja läikivad), ning eksib – kütib hirve, kes peab veel kasvama ja küpsema.

Hindamine ja soovitus tegutsemiseks. See on vanus, kui "seleksionäär" peab hoolikalt vaatama hirve sarvede kuju. **Kohe kindlasti tuleb "välja võtta" hirv, kelle mõlema sarve kroonis on kahvel või tangid.** (Tangid – kahvel- ehk harksarv, kus harude otsad suunduvad vastakuti sissepoole.) Kindlasti tuleb säästa hirve, kelle mõlema sarve kroonis on rohkem kui kaks haru. Mõelda võib hirve üle, kelle üks sarvetüvik lõpeb tangidega, teise tüviku kroonis on aga kolm või enam haru. Ka sellise pulli võib jätta puutumata – võimalik, et ühe sarvetüviku krooniharud on lihtsalt murdunud. Nii tasub toimida juhul, kui lopsakamas sarvekroonis on neli või viis haru. Samuti tasub vaadata keskmisi harusid – mida pikemad ja võimsamad need on, seda parem.

Piltidel

4a ja 4b on kaks lühikese ajalise vahega tehtud fotot. Pildi 4a järgi (hirved selja tagant) kiiruga otsustades võiks arvata, et paremal olev punahirv on juba vana pull, vasakpoolsest palju vanem. Niisuguse eelduse kasuks räägib tugevalt erinev kaela hoidmise nurk: vasakpoolisel hirvel on see peaaegu 90 kraadi, parempoolisel on aga kael seljajoonega peaaegu paralleelne. Ent nagu juba öeldud, ei tohi esmamulje olla aluseks otsuse vastuvõtmisel – kehahoid võib teatud hetkedel olla petlik. Seda kinnitab pilt 4b: samad hirved on üles võetud teise rakursi alt ning on suurepäraselt näha, et nad on tegelikult ühevanused loomad, kes hoiavad mõlemad pead püsti. Samasugune petlik mulje tekib looma selja tagant vaadates. Sellises

olukorras paistavad sarved üldjuhul märksa pikemad ja võimsamad, kui need on tegelikult.

4c ja 4d – tüüpiline olukord nii mõnegi kiirustades toimuva jahi puhul. Hirvepull on kõrte, pilliroo või põõsaste varjus ning väljas on vaid sarveotsad (4c). Jahimees loendab sarvekrooni harusid – on näha, et üleval on vaid neli-viis haru, nende otsad on valgeks hõõrutud ja helgivad kaugelt. Langetatakse EKSLIK OTSUS: see on suur ja vana pull ning tuleb seetõttu maha lasta. See on kõige suurem viga! Järgmist pilti (4d) vaadates võib näha ka siluetti – pea on püsti ja seega on tegu võrdlemisi noore loomaga. Sarvedel on perspektiivi muutuda veel paremaks – sellest annavad tunnistust väga tugevalt arenenud keskmised harud, vaatlejale lähemal oleva sarvetüviku otsas on selge neljaline kroon. Seega tuleb seda pulli kindlasti säästa!



Piltidel

4e – sellise hirve puhul ei saa olla kahtepidi mõtlemist! Teda tuleb säästa! Kindlad tunnemärgid: neli-viis haru kummalgi sarvekroonil, tugevad ja pikad keskmised harud.

4f – pilt siluettide võrdlemiseks. Vasakul on 5,5aastane, paremal noorem, umbes 3,5aastane punahirv. Hästi on näha masside erinevus. Mõlemat looma tuleb säästa, sest mõlema sarvekroonil on kolm haru.



4g – kolm eri vanuses punahirve. Esiplaanil mõni aasta noorem (3,5–4,5aastane) punahirv, selja taga vasakul 5–6aastane hirvepull, paremal võib-olla juba 7aastane loom. Siin on näha ka silueti selged erinevused: noorem pull on silmanähtavalt vähem massiivne (vt eriti kaelaosa). Siiski hoiavad ka mõlemad vanemad hirved pead võrdlemisi püsti (jällegi – hinnata tuleb mitmes olukorras, vt edasi pilt 5a), seega ei saa neid veel pidada täisküpsuse saavutanud loomadeks. Ent sarvede järgi hinnates võib parempoolse hirve küttimise peale mõelda, sest ühel tüvikul on sarvekroonis kahvel, teisel aga ainult kolm krooniharu.

5. Täiskasvanud punahirv (7,5–8,5aastane)



5a



5b



5c

Välimiku tundemärgid. Massiivne keha, massiivne kael, silmatorkav lakk. Pead hoiab ta ikka veel seljast kõrgemal, kuid väiksema nurga all kui nooremad loomad.

Oletus vanuse kohta: 7–8aastane seitsmendate või kaheksandate sarvedega loom.

Hindamine. Sarvekrooni kuju: kehtivad kõik eespool nimetatud tingimused kahvli või kolme või enama krooniharu kohta sarvekroonis. Järgmine tingimus on keskmiste harude pikkus. Lühikesed või nõrgalt arenenud keskmised harud on üks tundemärke, mis ka selles vanuses võivad lubada arvata, et hirv pole kõige kvaliteetsem. Veel üks hindamismetod: jahimees võib pöörata tähelepanu sarve kujule profiilis. Säasta tuleb hirvi, kelle sarveprofiil meenutab üldiselt võttes trapetsit, küttida aga loomi, kelle sarved sarnanevad profiilis kolmnurgaga.

Piltidel

5a – järg eelmise fotoseeria viimasele pildile (4g). Samad hirved veidi teistsuguses asendis. Ka sellel pildil hoiab eesmine pull kaela laugema nurga all. Seega võib pärast mõlema pildi (4g ja 5a) vaatamist juba kindlamalt arvata, et kaugemal olev pull on noorem (6aastane), esiplaanil olev aga umbes aasta vanem – juba 7aastane. Kuigi eespool olev pull ei ole saavutanud veel täielikku küpsust, võib jahimees mõelda tema populatsioonist eemaldamisele, sest sellel hirvepullil on sarvekroonis ühel pool selge kahvel, teisel pool aga kolmik. Muidugi kasvavad ka sellise pulli sarved peaaegu kindlasti medalivääriliseks, kuid tuleb arvestada, et selle aja jooksul toodab ta ka järeltulijaid, kellel ilmselt on sarnased kahvelsarved. Seetõttu võib sellist pulli juba jahtida. Hirvepulli, kellel on mõlemal sarvekroonil kolm haru, tuleb aga säasta.

5b ja 5c. Mõlemal pildil on 7–8aastased täiskasvanud hirvepullid, keda tuleb SÄASTA. See on jälle hetk, mil jahimees peab suutma valitseda päästikul olevat sõrme. Kuigi neil pullidel on juba võimas sarvekroon, on neil kaheldamatult veel arengupotentiaali. Hirvede vanusest annab tunnistust siluett – kaela hoitakse seljast kõrgemal ja see ei ole ka eriti massiivne. Sarvede kvaliteedi üle võib otsustada sarve kuju järgi (mõlemal on selge trapetsi kuju), keskmiste harude järgi (mõlemal on need pikad ja tugevad) ning sarvekrooni harude arvu järgi (5b – selge nelik, 5c – nelik ja ilmselt kolmik).